

О.В. Прокопова, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

І.Ю. Мелушова, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ДОСЛІДЖЕННЯ ЗМІН ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА ПІД ВПЛИВОМ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Формування та аналіз доходів та витрат на рівні підприємств є предметом пильної уваги науковців в галузі економічної теорії, економіки підприємств, економічного аналізу, фінансового менеджменту, управлінського обліку та ін. не дивлячись на детальну розробленість основних теоретичних і методичних положень, ще ціла низка питань вимагає уточнення та конкретизації. Серед них необхідність обґрунтування та систематизації показників, що дозволяють оцінювати вплив інфляційних процесів на рівень доходів та витрат підприємств торгівлі під час аналізу господарсько-фінансової діяльності.

Метою даного дослідження є обґрунтування основних методичних підходів до побудови системи показників, які дозволяють оцінювати вплив інфляції на рівень фінансових результатів підприємств торговельної галузі.

Предметом нашого дослідження є інфляційний чинник, який є досить складним соціально-економічним явищем. Інфляція знецінює всі доходи та надходження підприємства. Будь-яка відстрочка платежів веде до того, що підприємство отримує лише частину доходу що їм належить. Інфляція призводить до невіправданого зростання потреби підприємства у оборотних коштах у зв'язку з тим, що витрати підприємства на закупівлю товарів, заробітну платню та інші елементи, які відображаються в собівартості продукції за цінами попереднього періоду, не повертає суми реальних витрат підприємств у поточному періоді. Інфляція кривдить реальну вартість капіталу підприємства, його активів і обов'язків.

Таким чином, вплив інфляції на фінансові результати підприємств проявляється різноманітно, але загальним знаменником є зміна відносних пропорцій цін і кредитно-фінансових показників. До найбільш суттєвих проблем слід віднести:

- різницю у динаміці цін на реалізовану продукцію та цін закупівлі товарів;

- різницю у динаміці цін на реалізовану продукцію та ставок відсотків за залученими грошовими коштами;

- різницю у динаміці вартості нових реальних активів та величин амортизаційних фондів;
- вплив інфляції на динаміку доходності інвестиційних проектів;
- зміну грошових потоків під впливом затримок у розрахунках й інших чинників, значущість яких посилюється під час високого рівня інфляції.

Таким чином, у господарській діяльності незбалансована інфляція часто проявляється в темпах випередження тих чи інших цін.

Запропонований методичний підхід визначається процедурою співставлення динаміки різних цін та тарифів, що особливо важливо в умовах економіки, відмінністю якої є наявність незбалансованої інфляції.

Під час прийняття управлінських рішень у процесі формування фінансових результатів підприємствам торгівлі необхідна інформація про динаміку доходів та витрат як у фактичних, так і у порівнянних цінах. Торговельна надбавка, що являє собою різницю між ціною реалізації та ціною закупівлі товарів й включає у себе доходи та витрати що формуються під впливом різних цін та тарифів, схильна впливу оптових та роздрібних цін.

Як правило, в умовах інфляції попиту ціни споживчого ринку зростають темпами, що випереджають. В умовах інфляції витрат, навпаки, часто темпами, що випереджають зростають ціни виробників продукції. Варіація споживчих цін і цін промислової продукції досить різноманітна, відповідно й коефіцієнти випередження чи відставання у кожний період різні. Якщо оптові ціни агреговано зростають швидше, ніж роздрібні, то розмір середньої торгової надбавки знижується і навпаки.

Дані закономірності обумовили побудову системи показників, що дозволяють оцінювати вплив інфляційних процесів на динаміку рівня доходів та витрат підприємств торгівлі.

Таким чином, запропонована система показників оцінки впливу інфляції на рівень доходів, витрат та прибутку підприємств торгівлі, що базуються на співставленні динаміки зовнішніх та внутрішніх цін, дозволяє створити інформаційну основу, а також отримати кількісні характеристики, використання яких забезпечує зниження невизначеності та підвищення рівня обґрунтованості під час прийняття управлінських рішень.